

ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ З МЕТОЮ РОЗВИТКУ ПРОСТОРОВОГО ОРІЄНТУВАННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З РОЗУМОВОЮ ВІДСТАЛІСТЮ В ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

І.В. Бобренко

Інститут спеціальної педагогіки НАПН України, E-mail: IVB08@ukr.net

Постановка проблеми. В системі спеціальної освіти України відбувається оновлення змісту, спрямоване на забезпечення вирішення питання інтеграції та соціалізації дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Фізичне виховання дітей дошкільного віку з розумовою відсталістю – важлива складова системи навчання та виховання в спеціальних дошкільних навчальних закладах компенсуючого типу. Доведено, що адаптивна фізична культура є потужним засобом корекції та компенсації порушених і недорозвинених психофізичних функцій розумово відсталих дошкільників, що створює необхідні передумови для їх оптимальної абілітації та соціальної адаптації (С.П. Евсеєв, Л.В. Шапкова, Н.О. Рубцова, Е. С. Вільчковський, Н. Ф. Денисенко, А. В. Цьось та ін.).

При дослідженні стану просторового орієнтування дітей дошкільного та віку з розумовою відсталістю було виявлено його особливе значення при формуванні навчальних умінь та навичок; вагомість рівня розвитку просторового орієнтування вихованців для таких ланок навчальної діяльності, як графічна діяльність, конструктивна діяльність, оволодіння математичними операціями, читання, письмо. Усі ці інтелектуальні дії у навчально–виховному процесі ланки єдиної системи, необхідної для ефективної роботи над навчальним матеріалом. Отже, недостатній розвиток просторового орієнтування дітей дошкільного віку є однією з причин, що викликають утруднення при оволодінні навичками навчальної діяльності (Б.Г. Ананьєв, Ф.Н. Шемякін, М.В. Вовчик–Блакитна, Г.О. Люблинська, Т.А. Мусейїбова, Р.Т.Р. Ібаньєс, Н.Я. Семаго, М.М. Семаго, Е.Н. Петухова, Омелянович).

Розвиток просторового орієнтування засобами фізичного виховання залежить від низки чинників, відтак, в своїй роботі ми зупинимось на використанні з цією метою мультимедійних технологій.

Метою дослідження є дослідження шляхів підвищення ефективності розвитку просторового орієнтування дошкільників з розумовою відсталістю у процесі фізичного виховання шляхом використання мультимедійних технологій.

У дослідженні використовувались *методи*: теоретичний аналіз та узагальнення наукової, навчальної та методичної літератури з проблеми дослідження; кількісна та якісна обробка експериментальних даних; педагогічне спостереження; тестування; анкетування.

Викладення основного матеріалу. Мультимедійні технології дозволяють вводити, зберігати, переробляти та відтворювати текстову, аудіовізуальну, графічну, тривимірну та іншу інформацію [1, 2, 6]. За даними наукових досліджень, використання мультимедійних засобів навчання дозволяє суттєво підвищити пізнавальну активність і мотивацію дітей дошкільного віку з інтелектуальними порушеннями, що сприяє активізації їх розумової діяльності та здатності до навчання [4, 5, 6]. Мультимедіа властива інтерактивність, гнучкість та інтеграція різних типів навчальної інформації, що робить ці технології перспективним напрямом інформатизації навчально–виховного процесу в спеціальних дошкільних навчальних закладах компенсуючого типу.

Застосування мультимедійних технологій з метою розвитку просторового орієнтування дошкільників з обмеженими розумовими можливостями сприяє:

- підвищенню мотивації навчання;
- підвищенню пізнавальної та рухової активності;
- полегшенню сприйняття навчального матеріалу;
- розвитку просторових уявлень;
- інтенсифікації процесу навчання; підвищенню ефективності навчання за рахунок його індивідуалізації;

- покращення оперативного та заключного контролю параметрів техніки виконання рухової дії;
- моделюванню процесів і явищ при подачі навчального матеріалу;
- конструюванню комп'ютерного матеріалу відповідно конкретних потреб педагога; корегуванню темпу та об'єму навчального матеріалу;
- адаптації навчального матеріалу до умов і потреб конкретного дошкільного навчального закладу;
- встановленню міжпредметних зв'язків;
- розвитку навичок самостійної роботи вихованців з навчальним матеріалом;
- адаптації вихованців до умов навколишнього середовища, їх соціальної адаптації.

Використання мультимедійних засобів навчання дозволяє наочно відтворювати просторові характеристики рухів, з високою точністю розраховувати кінематичні параметри техніки виконання рухових дій в умовах ігрової діяльності, що має особливе значення в процесі розвитку просторового орієнтування у дітей з розумовою відсталістю [1, 2, 6].

До мультимедійних засобів, які доцільно використовувати в процесі адаптивного фізичного виховання для розвитку просторового орієнтування у дошкільників з розумовою відсталістю, можна віднести:

1. Мультимедійні технології, що використовуються дітьми:

1.1. Навчальні:

- відеозаписи, що наглядно демонструють послідовність певної рухової дії, а також дозволяють переглядати її в будь-який час для кращого сприймання та запам'ятовування (виконувати фізичні вправи має добре знайома дітям людина (дитина);
- аудіо – та відеозаписи, що створюють фон заняття з фізичного виховання (осінній ліс, вітер у полі тощо);
- графічний супровід заняття (текст (таблички з словом), що в процесі заняття виникають та змінюються, сприяючи розвитку мови та мовлення дітей);
- мультфільми (відеофільми, графіка), в яких використовуються піктограми, предметні малюнки з метою розпізнання та диференціації окремих фізичних вправ чи їх елементів;
- мультфільми (відеофільми, фільми, анімація), що розкривають сутність імітаційних вправ (рухи тварин, рослин тощо).

1.2. Контролюючі:

- контролюють знання вихованця;
- контролюють уміння та навички вихованця (використовуються як при поточному, так і у завершальному контролі).

2. Мультимедійні технології, що використовуються педагогами:

2.1. Навчальні (підвищують можливість адаптації до умов і потреб конкретного навчального закладу; підвищують професійну компетентність: презентації, електронні підручники, електронні навчальні посібники тощо).

2.2. Контролюючі (забезпечують педагогічний контроль фізичного навантаження (наприклад, графічне зображення кривої фізичного навантаження), моторної щільності заняття, контролю рівня знань учня / педагога, стану окремих систем організму дитини тощо).

В структурі компетенцій педагога [3] були виділені медіа-компетенції – здатність викладача знаходити і використовувати на заняттях інформацію, отриману з різних джерел, а також застосовувати в навчально-виховному процесі комп'ютерну, аудіо –, відеотехніку, реалізуючи тим самим сучасні інноваційні інформаційні технології (В.А. Магін, Ю.В. Сорокопуд, Е.Н. Набат). Для педагога це – можливість реалізувати інноваційні освітні технології, що лежить в основі ключових компетенцій, уміння організувати навчально-виховний процес, заснований на здатності здійснювати ефективну взаємодію в процесі освоєння інноваційних технологій у сфері фізичної культури, що дозволить за мінімальний час і з мінімальними зусиллями організувати навчальну роботу, оптимізувати процес фізичного виховання дошкільників з розумовою відсталістю. Результативність корекційно-розвивального впливу мультимедійних

технологій можлива за умови вдосконалення програмного та методичного забезпечення, покращення матеріальної бази та підвищенні кваліфікації дефектологів, вихователів груп і інструкторів з фізичного виховання.

Висновки. Для ефективного використання інформаційно–комунікаційних технологій у педагогічній діяльності з метою розвитку просторового орієнтування, інформаційні вміння та комунікаційні навички педагога повинні бути сформовані на рівні науково–методичних компетентностей і органічно поєднуватися з розумінням дидактичних функцій ІКТ відповідно до етапів, форм, цілей і завдань заняття з фізичного виховання дітей дошкільного віку з розумовою відсталістю.

Перспектива подальших досліджень пов'язана з обґрунтуванням методики індивідуалізації використання сучасних інформаційних технологій в процесі фізичного виховання дошкільників з розумовою відсталістю з метою розвитку просторового орієнтування.

Література

1. Драгнев Ю. В. Інформаційна культура майбутнього вчителя фізичної культури у процесі професійного розвитку в умовах інформаційно–освітнього простору / Ю. В. Драгнев // Педагогіка, психологія та медико–біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: Зб. наук. праць за ред. Єрмакова С. С. – Харків – Донецьк: ХДАМД (ХХП). – 2011, №7 – С. 22 – 24.

2. Козловський А. В. Комп'ютерна техніка та інформаційні технології : навч. посібник [для вузів] / А. В. Козловський, Ю. М. Паночішин, Б. В. Погрішук. – К. : Знання, 2011. – 463 с.

3. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / під заг. ред. О. В. Овчарук. – К. : «К.І.С.», 2004. – 112 с.

4. Миронова С. П. Підготовка вчителів до корекційної роботи в системі освіти дітей з вадами інтелекту : [монографія] / С. П. Миронова. – Кам'янець–Подільський : Абетка–НОВА, 2007. – 304 с.

5. Оптимізація фізичного виховання дитини вітчизняній системі освіти : монографія / Е. С. Вільчковський, Н. Ф. Денисенко, А. В. Цьось та ін. – Запоріжжя : ЗОІППО, 2010. – 250 с.

6. Шандригось В. І. Організація навчальної роботи вчителя фізичної культури за допомогою комп'ютера: [монографія] / В. І. Шандригось. – Т. : ТНПУ, 2005. – 260 с.